

ગોપીચંદ્ર રાજાનો સ્થાલ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

બુ. જોડાલાલ હરજીવન.

આવૃત્તિ ૨ છ. પ્રત ૨૦૦૦

અમદાવાદ.

પાનકોરને નાકે ધાંચીની વાડીમાં

નથુલાઇ રતનચંદ્રે પોતાના

એગ્રો વરનાક્યુલર પ્રીટીંગ પ્રેસમાં છાપ્યું.

સંવત ૧૯૪૬ સને ૧૯૯૦.

કીમત ૨ આના.

ગોપીચંદ રાજાનો સ્વ્યાલ.

શ્રી ગણેશાય નમઃ શ્રી ગુરુભ્યો નમઃ શ્રી ગોપીજન
વલ્લભાય નમઃ ॥ અથ ગોપીચંદ રાજાનો પ્યાલ લખ્યો. છે.

હલકારાના દુહા.

આયા હલકારા ગોપીચંદકા રેહેવે બંગાલા દેશમેં;
સરસ્વતી માયા શારદા સમરં, ધર વલ્લભકો ધ્યાન.
પાયે ધુધરં બાળે ધનકે તોડે મુખસે તાન;
બાલ બ્યાસ ઉસ્તાદ હમારા, લેજો મુજરો માન. બોલ આયા.
કામરૂ દેશ કમલ્લા દેવી હશમત હે ભરપૂર;
હીંગલાજકા દરશન કીના જવાલા રેહેગઈ દુર. બોલ આયા૦૨
રંગરંગીલા છીડી હમારે સદા જે રહે તે સંગ;
કામ પડે અગડેકે માંહી કરે ફોજમેં જંગ. બોલ આયા૦૩
પાંચ રૂપૈઆ પાવા રોજ કરો જમાં જે ફર ન્યારી;
રાજ સાહેબકા હુકમ હુવા તો પકડા ચોરજીવારી. બોલ ૪
ઘડી ઘડીકી ચીડી લખવા ગોથા કમુચ ન ખાતા;
ગુજરાતસેં જલદી આયા મુંબઈ કલકત્તા. બોલ આયા૦૫
મુંબઈમેં મંમાદેવી કલકત્તામેં કાલી;
જોધાણામેં આમુંડા લાલ ચુંદડી વાળી. બોલ આયા૦૬

બંગાલેસે આયા હલકારા સખકે મન ભાયા,
આવે ગોપીચંદ રાજ બાળે નોખત બાળ. બોલ આયા ૦૭

દેર દુહા.

આવે ગોપીચંદ ગોડ બંગાલેમેં રાજ કરે સખ દેશમેં,
સરસતીમાયા સારદા સમઈ ઘર વલ્લભકો ધ્યાન;
પાવે ધુવઈ બાળે ઘનકે મુખસે તોડે તાન.

બાલ બ્યાસ ઉસ્તાદ હમારા મુજરો લેજ્જે માન. આયા ૦ ૧
પિતા હમારે બને પ્રથવી નામ ત્રીસોકી ચંદ,
રાજ કેદ કીયે દેવનને જનકે કાટે ફંદ;

શીરે દવાઈ શેહરમહી દુનીયાં કરે આનંદ. આયા ૦ ૨
મા મેરી મૈનાવતીસરે મામા ભરથરી બાણ,
ઉજાણ નગરી સફળા તીરથ તીનકી દેવે દાન;

બેગી હોયકર ચલા જંગલમેં લગા અંગકા બાણ. આયા ૦ ૩
કામર દેશ કુમદા દેવી પુરણ કરજે કાજ,
દક્ષણ માતા તું જનુની રખીયો મેરી લાજ;

બારા ઘાટી બંગાલેમેં ગોપીચંદકો રાજ. આયા ૦ ૪
છછ આતી હુઈ મુલકુમેં કરે નોકરી રાજ,
ન્યારી ન્યારી હુડે નોખત બાળે છતીસે બાળ;

હાથી ઉપર કરે અંગાડી બાળે તુરકી બાળ. આયા ૦ ૫
ચડા શિકાર ગોપીચંદ રાજ મારા શેર સખ જંગલકા,
સાત સુરમેં ચાહે સુવે ઉનકે પીઠ બંગાલા;

બખતર પાખર ઓર પતકા હાથે સોવે ભાલા. ચડા ૦ ૧

એંસી લાખ અસવાર હમારા ચડતે હેં સખ જંગમેં;
 ખડે ખડે હમ ઝગડે ઝીતે ઘડી પલકે ઓર છીનમેં ચડા૦ ૨
 પાંચ લાખ પ્યાદલ સખ ચડતે ઘોડે એંશી હજાર;
 સીતરે લાખ તો રેપેવે સાંઢીયે હાથી ખાર હજાર. ચડા૦ ૩
 કડાખીણુ ઓર હાથણી મચ્યા ઢાલ પાસ હમ રખતે;
 કાથ પડે ઝગડેકે માંહી સખકે પેહલે ચડતે. ચડા૦ ૪
 શીરોઈ તલવાર હાથમેં કડીયાં ખીચ કટાર;
 સીંગા ખાનર શીરે ભટકતા જાણે જુગ સંસાર. ચડા૦ ૫
 પાંચ લાખ હાથીકે હોદે તુરીયાં બહોત અપાર;
 વીસ લાખ તો પડે જંજીરા તીસ લાખ તલવાર; ચડા૦ ૬
 શીર નકીચ ફેજકે માંહી બડા મોર દીલ બંકા;
 ઘોડા ઉપર કરો સજાઈ દેઓ નાગરે ડંકા. ચડા૦ ૭
 તીસ લાખ બંદુક નાળીબંદ જાતે ખેમ સંભાલ;
 કમર કટારા હાથ શીરોઈ પીઠ ઢલકતી ઢાલ. ચડા૦ ૮
 ખીશ લાખ તોપાંકે ઉપર એક ઈનામ નીશાન;
 તીસ લાખ ઓ પડે જંજીરા એક લાખ અશમાન; ચડા૦ ૯
 દેશ હમારા દુર હે સરે ગોડ બંગાલા શેહેર;
 હુતો ગોખીચંદ રાજ લીયો સીંગને ઘેર. ચડા૦ ૧૦

ટૅર.

ગો— ચાલોને સીંગ શીકાર હો શીદાર જમીરા
 આદ જમીરા ભોમીઆ સાથે સુણજે ચીત લગાય;
 માણસ મારો રોજકોસવો ફલ લાખેણા ખાય હો સી૦૧

પ્રથમ ભાગ પાહાડકે માંહી બેઠો મારગ રોક
 ગામ ઉત્તડયો ગોર કોસવો દુખી શેહેરકે લોક. હો સીદાર૦
 સેજ મીઠી કામનીસરે દુટીઅન કંઠ લગાય,
 રાજા મીનીઠા રાજવી સવો સીગાં ચડે શીકાર. હો સીદાર૦ ૩
 ઘોડા ઉપર ચડલેવોસરે લે નાંગી તરવાર,
 બાલ કેશરી કીપાસેતી લેવા દુશ્મન કુમાર, હો સીદાર૦ ૪

ટૅર.

ગો—થારો સુતો સેર નિઃશંક જગાદે સીંગની,

ટૅર

સીંહણી—રાજા સીંગને મત છેડ કહું મેં ખીનતી.

ગો—ખડી રહે તું સીંગની થારા સીંગને દેહો જગાય,

લાગો મોરચા રજપુતાસે અળ કાં ભાગી જાય. થારો ૧

સીં—તું આદમી ખીય વિસરે ઓ જંગલ ખીય શેર,

તુર તહી તોડે મેચાસરે જીજમેં રતી અણ ફેર; રાજા ૨

ગો—ફેર ફેરકે તું કયા કરે થારા સીંગને લેજાં ઘેર,

ગામ ઉત્તડયો ગોરકેસરે મેં ઉણરો માગુ વેર. થારો ૩

સીં—વેર છે થારો આગલો ફેર પીછે પસ્તાય.

ઘેર અહુકે કાંમનીસ તું બેગ મીલો ને જાય. રાજા ૪

ગો—શેર નીશંક પહાડમેં જળ જાગે જળ માઈ;

દુટીઅન છોડું જીવતોસરે દુક દુક કર ડાઈ. થારો ૫

સીં—નામ લવે દુકડોસરે મારે ઝાલો ઉઠે અંગ;

સુતો શેર અળ જાગશે વો કરે રંગમેં બંગ. થારો ૬

ગો—રંગમેં ભંગ ચક્રમતી લાક્ષી તું તીરીયનકી જાત;
 ધારા ખાવંદ પળ ચાલશે રજપુતાં દે હાથ. ધારો ૭
 સીં—સીંગ લડે રજપુતાસે શીર જાને કયા હોત,
 ગો—બડે બડે જોધે જંગલ ખીચ મારા સીંગને ડાર,
 હાથ છોડ હથીઆર ચલાવા છાતી ખીચ કટાર. ધારો ૮
 સીં—કહાડ કટાર ધરો કરમેમેં કરો શીરોધ મ્યાન,
 ઈતની ખેર કરો તમ રાજ સાહેબ બચાવે જાન. રાજ ૯
 ગો—જાન હમારી નહી હે નારી મત કરના મગરર;
 લાગી ચોટ શીર શેર કીસતું રાંડ ભાગ જા દુર. ધારો ૧૦
 સીં—દુર ભાગકે કહાં મેં જાઊં લડુ શેરકે સંગ,
 સનમુખ આય મોરચા માંડ કરા ફાજમેં જંગ. રાજ ૧૧
 ગો—તીરીયા લડે ખાવીંદકે આગે, જીવે જીતનો પ્યાર;
 લગી ચોટ શીર શેર મરનકી તું ઓર કરેગી યાર. ધારો ૧૨
 સીં—ઓર મરદકુ આગ લગાવુ જો જીજે બરથાર,
 સતી હોયકે સંગ ચલુંગી જલું ઉનકે લાર. રાજ ૧૩

ટૅર.

(સીંહણ પોતાના સ્વામીને જગાડે છે)

જાગોરે જાગોરે જંગલરા રાજવી, જાગોરે જાગોરે જંગરાલ રાજવી
 શીર કયા આવે તુજે નીંદ ચડ આયો ગોપીચંદ રાય.
 તોરણુ આયો ખીંદ—જાગો જાગોરે ૧
 ચડ આયો ગોપીચંદ રાજ ચોદસ ધાલો ઘેર;
 અખ સુતે શેનાસરે સરે થે પેલી બસાઓ ખેર. જાગો ૨

દલપર દલ ચડે અતી ભારી તેરી એકલી જન.

દોદો હાથ રાજ સો સો કર ભગવાન. જંગોરે જંગોરે૦ ૩

સીતેર લાખ ફ્રાજકો માલીક વો ગોપીચંદ રાજ,

એક ચોટમેં અમર ડગાવે અધર બજાવે બાજ. જંગો૦ ૪

સનમુખ આય મોરયા માંડયા તોપ ધરી શીર ન્યારી,

સોલધમાં કામે સુધ્યાસવો કર ઘોડે અસ્વારી. જંગો૦ ૫

ટર લાવણી.

ગોપીચંદ—

ખડા વાધ જદ પડા જમીપર, લગા શીશ બાલા,

મત કરના પ્રીત રાંડકી, મારા શેર દે ગર્ઠ ટલા;

જન બચાકર ચલી જંગલમેં ઝગડેસે હારી,

ખારા કાસ શીર દે ગર્ઠ અખાડા પરવત ઝોર ઝાડી.

નાલે નાલે શીરે ભટકતી, જોબન મદમાતી,

જલ જાઓ તેરી પ્રીત સજના મેં જતીથી મારી;

ઈસ જંગલમેં આગ લગાવું આજ રહું ન્યારી.

મારા શેર જબ હુઈ ખિરાની જોતોંકી હારી;

ગોપીચંદને દેખ તમાશા સબ દુનિઆંકુ આયા હાંસા.

તીરીયા કાજ જુઠા પાસા કરદે મોં કાલા.

ખડા૦ ૧

શીરી ફ્રાજ જદ ગોપીચંદકી કયા કહેતા બાઈ;

રાંડ જતસે કરકર મોહોબત કયા કીસને પાઈ;

લડે ફ્રાજ ખીચ શેર સયાને કેસી વે લડાઈ,

રાંડ ખડી જદ દેખે તમાશા પાસ નહી આઈ;

લગી ચોટ શીર શેર મરમકી ખાઈ ગઈ મુરછાઈ,
 મરતા શેર જદ ક્યાજ કહેતા તેરા રાજમેં સુખીજ રહેતા;
 મેંકીસીકુ દુખ નહીં દેતા રહો, બોલ્યાલા. ખડાં ૨
 ચડી ફ્રાજ જળ ગોપીચંદકી ક્યા કહેતા સખકુ,
 રાંડ જાત જગતમેં જુડી ના ચઈયે હમકુ;
 દોલત માયા માલ ખજના સખી દુનિયાં તુમકુ,
 દોલત માયા બેઠા ખજના યાદ કરો ધરકુ;
 ઈતની ચરજ અખ સુનલો મેરી સખી જાઓ ધરકુ,
 જીતે રહે તો આન મીલેંગે જાતે જંગલકુ,
 જોગી હોકર ધ્યાન લગાઈ પદમ પદારથ જો મેં પાઝિં;
 જનમ મરનસે મેં ટલ જાગિ હોય ગયા ઉજ્યાલા. ખડાં ૩
 હાકમને જદ કરી હુશીયારી હરણુ એક લાયા,
 બારા હરણુ ઉનકે પીછે છલ બલ કીયા,
 અપને હાથસેં ચોટ લગાઈ હરણુ ગમરાયા,
 બારા હરણુ ઉન કે પછી ગેરાદઈ કાયા,
 હરણુકો જદ દેખત તમાશા હાકમ ખુલવાયા,
 રાંડ જાત એક નહી જુગમેં મનમેં હરખાયા;
 અખી કહોતો યહાંસે સરકુ ચલો યાર સખ અપને ધરકુ,
 મોતી કહે મેં રટતા હરકુ. ખડાં ૪

ટર.

ગો—મેનાવતી માતા નીર બચોરે થારા નેણમે,
 મૈ—ગોપીચંદ લડકા, બાદલ બરસેરે કંચન મેહેલમેં;

ગો—ક્યું માતા તું ઉણ્મનીસરે નીતકી રહેત ઉદાસ;
જો કોઈ કહેવે જીભ કટાવું કરું દુશ્મનકો નાશરે. મૈ૦ ૧

મૈ—ના બેટા મે ઉણ્મનીસરે ના કંઈ રહુંરે ઉદાસ,
રન પલટી બાદલ ચડ્યોસરે અબ્બ બરસણુકી આશરે. ગો૦ ૨
ગો—ના બાદલ ના બીજલીસરેરે ના કોઈ બાજે વાવ;

થારે મન ચીંતા ઘણી માને સાચી બોલ બતાવરે. મૈ૦૩
મૈ—સાચ કહેશને સત ડગશેને જુઠ કહે પત બાય;

જાઝ પડી દરીઆવમે' શમે અધબીચ ગોથા ખાયરે. ગો૦૪
ગો—જાઝ પડી દરીઆવમે' સવે કરદહીં પેલે પાર;

માર હઠાવું નીરનેશમે કર નંગી તલવારરે. મૈ૦ ૫
મૈ—મ્યાન કરો તલવાર અને તુમ ધરો જમીપર દાલ;

કાયાનગર સુનો પડ્યો અને અપનો બીરદ સંબાલરે ગો૦૬
ગો—મેરો બીરદ બરે તન તેરે જો કોઈ આગ્યાઈપાવું;

માતા હુકમ શીરે નહી પીછો તુરતહી હુકમ ઉઠાવુંરે. મૈ૦૭
મુઝે ભરસા પુત્ર તીહારા તુંહી આગ્યાકારી;

રાજપાટ સપનેકી માયા જીતો જમદુવારીરે,—ગોપીચંદ
લડકા જોગી હોબરે તબદે રાજને. ૮

ટૅર.

ગો—માતું રાજ કરણુદે, જોગી મત કરરે મા મેનાવતી,
બારા બરસકી ઉમ્મર મેરી મેં ક્યા જાનું જોગ;
ચરચા કરે મુલકકે માંહી હસે શહેરકે લોક. માતું૦
મૈ—મેરા બચન શીરે નહી પીછા એ પુરસાકી બાત,

તેરી સુરત તેરા આપકી સવો જલ જલ હો ગઇ રાખરે. ગો
ગો-તેરા અચન શીરે નહીં પીછા જો રજપૂત સપુત;

હો જુગ રાજ કરણુદે માતા શીર જોગી અખધુત રે; માનું
મૈ-પાવ પલકકા નહીં ભરોંસા કરે કાલકી ખાત;

કયા જાણું કે કયા હોવસ જો ઉગતે પરખાતરે. ગો
ગો-દીન ઉગે દાતણુ કરેં ઓર નીતકો દેજીં દાન;

ખટ દરસનકો બાવ રખુંને વિપ્ર વધાવું માન માનું
મૈ-દાન દેવે ફલ કયા હોવેસને ધન દોલત ઓર માયા;

અસલ ફકીરી લે લે લડકા અમર હોસી કાચારે; ગો
ગો-કાયા અમર કરેં એક છીનમેં દુટીઅન સાગેવાર,

પેહુલેં પરણું પદમની સરે વિલખે રાજ કુમાર. માનું
મૈ-તીરીઆ જાત જગતમેં જુકી સુનરે ગોપીચંદ;

જનમ મરનસે હોજા ન્યારો કટે ચોરાસી ફંદરે. ગો
ગો-ચોરાશી ફંદ જીણીમેં કયા કયા નીપજે સાર;

સીતેર લાખ ફેજા દલ બાદલ ઉભો કરે પુકારરે. માનું
મૈ-કરે પુકાર એક નહીં થારો અપણે અપણો કાજ;

મામો થારો દેખ ભરથરી તજ્યો ઉજેણી રાજરે ગો ૧
ગો-તજ્યો ઉજેણી રાજ ભરથરી આયો ગોરખનાથ;

હો જુગ રાજ કીયો પૃથ્વીપર ગયો ગુરૂકી સાથ. મા ૧
મૈ-ગુરૂ દેવનકો દેવ હાસરે ધરો ઉસીકો ધ્યાન;

જનમ મરણસે હો જા ન્યારો બાંચો બેદ પુરાણુરે ગો ૧
ગો-ભંવર પડ્યો ભવસાગર માંહે જામે નીર અપાર;

અવધટ ધાટ ઓર નાવ પુરાણીકીસ ખીધ ઉતર પાર. મા ૧

મૈ-ધરે ધ્યાન ગુરુકો લડકા જુકો સખ સંસાર.

સતકી નાવ ધરમના નેજા ઝીનો જમ દવારે. ગોપી૦ ૧
ટ૨.

આયા એ જોગી નિગમ પહાડસે નહીયા પવન નહીયા પાણી
જ્યાં હોતીથી અકાશ વાણી નહીયા પુરૂષ નહીથી નારી;
ચાર ખુંટમે ધુધરકાર. આયા એ જોગી૦
બદ્રીનાથમે પડે હીમાલા આવે સરદકી ટહાડી,
આ પાસામે સીંગ ધકુકે જાંચા પરવત ઝાડી. આયા૦
ગુરુ હમારા સાહોલી ચીમનલાલ કરે સલામ ચેલા બાલ,
ગુરુ હમારા સાહોલી ચીમનલાલ નંત કામેજી. આયા૦
શ્રીશ્રી કરકે સીતા પુકારે એક ચીતસે રામ,
બાબા આદમ ગુરુ હમારા ઉસકા ધરતે ધ્યાન. આયા૦
નિગમ પહાડસે આગુકી જગા જહાં રહેતે જોગેસર નગા,
પુષ્કરહે હિંદુકા ધ્યાન બાલ વ્યાસકુ મેરા સન્નામ આયા૦
ગંગા જમનાં તીરથ ભારી નહાનેકુ આવે નરનારી,
સીય ગુરુકા જરતા ચેલા માલ ખાવે ખોતહી ચેલા. આયા૦ ૬
હરદુવાર હરકી પેહેડી વહાં ગંગા શીર વેહેતી ટડી,
માનસીંગને દેખાયા ભાવા અચેક જગી દવ બતાવા આયા૦
બતલાવણુ વાલા પુછેહે ખાવા ખાહાર કોણુ ખડાહે,
બાબા ગોપીચંદ જલખેલ ભસ્મ. આયા એ જોગી૦

ટ૨.

ગોપીચંદ—

અમર કરોરે કરોરે બંદગી ગુરુ ગુરુ જલધર નાથ;

પેલા પુતલા જલ ગયારે પિતા સુધારે કાજ, અમ૦ ૧
 જલ બલ મીલ ગયારે તમેરે ધરા રહ્યા સખ રાજ;
 અમર કરોરે કરું બંદગી ગુરુ ગુરુ જલંધર નાથ. અમ૦ ૨
 દુસરા પુતલા જલ ગયારે મૈનાવતી મારી માય;
 હાથ જોડને કરું બંદગી લણી લણી લાગું પાય. અમ૦ ૩
 તીસરા પુતલા જલ ગયારે સનમુખ ખડી ધર નાર;
 પેહેલાં પરણું પદમણીસ વેા વિલખે રાજકુમાર. અમ૦ ૪
 ચોથારે પુતલા જલ ગયારે ચંદ્રાવતી મેરી બેહેન;
 રોસ ભરે ચિંતા કરે ભર ભર આવે નેન. અમ૦ ૫
 પાંચમારે પુતલા જલ ગયારે ઉગ્રસેન મગરખ;
 ગામ ઉગ્રડયો ગોર કેસરે જોગી હુવે અબધુત. અમ૦ ૬
 છઠા પુતલા જલ ગયારે ઉભો કરું પુકાર;
 સરન પડયો ગુરુદેવ કરે અગ્ર ચાહે તો માર. અમ૦ ૭
 સાતમા પુતલા થીર રહ્યારે ગુરુ ગુરુ જલંધર નાથ;
 મોતી કહે મન ધીર વાચા સાંઈ બચ ગયો રંક ફકીર. અમ૦ ૮

ટૅર.

જલંધર—બારા બરસકી ઉમ્મર બચ્યા ગોડ બંગાલે રાજ કરો.

તુમ રાજ મેં જંગલ જોગી તેરે મેરે કયા કામ;

રાજ કરો ગાદી ઉપરે લેઓ ગુરુકા નામ. બારા૦ ૧

જો—ના ચઢ્યે મુઝે દોલત માયા ના ચઢ્યે મુઝે ગામ,

હાથ જોડને કરું બીનતી ગુરુ સુધારો કામ;

મેં ચેલા તુમ ગુર હમારા શિરપર મેરા હાથ ધરો. આરા૦ ૨
જ—તુજે ચેલા ના કરું સરે સુણુ રામ મેરી ખાત;

ક્યું તું મારે પાવ પડતહે જોડતે હે હાથ. આરા૦ ૩

જો—ભગવાંમે ભગવાન બસતહે ગુર દેવતકો દેવ,

આપ તરે ઓરનકુ તારો કરું તુમારી શેવ. મેં૦ ૪

દેર લાવણી.

ગોપીચંદ—

સુણો જલંધર આપ નિરંજનજી તુમ ગુર મેં ચેલા તેરા,

પડી ઝાઝ દરીઆવ ખીચમેં પાર લગા બેડા મેરા;

તીરીઆ જાત જગતકા ફંદાજી તીન લોક ઈસમે મોઈ,

માત પિતા ઓર બેનજ બંધુ ન્યાત જાત સગા સોઈ;

રાજ ગરબ અભિમાન ગરબ બતાજી પાપ પરગટ દોષ,

જમી ઓર આકાશ ખીચમેં ગયા નહીં સાખત કોઈ,

એ સંસાર ભરા દીલ સાગર જીમ મધી કાટે પોષ;

ખડ પાલપર કાહે પુકારે રૂપ ધરા જેસે બોષ;

ખુરા કાલકા ફંદા મેને છોડા રાજ સખ ધંધા,

એ બદન વણુ હેગીદા નહી તાજ જહાં જલ ધેરા. પડી૦ ૧

ધરમ રાજને ધન ચડાઉજી શિરપર આયકર કાલ ખડા,

જળ ચુકે જળ મારે સોટ જ્યું ચીડીયાં ખીચ્યાજ પડા;

કાયા દે અવડે કાયાજી ઉસ મટીકા બના ધડા,

લાજે ઠેસ જદ ઉડે ખેસા જદ દુટે તાર જ્યું તડા તડા;

બ્રહ્મા બિસનું મહાદેવ થાઈ એ તીનુશે કોન ખડા,

ઉનકે આગે ઓ નહીં ચુકે જય આસનપર દીયા ખડા;
 ખુરી કાલકી ફાંસી વેા ભુક્ત મરે ચોરાસી,
 કહાં મથુરાં કહાં કાસી ચાર ફુટ શીર ગયા ફેરા. પડી૦ ૨
 સતજુગમેં હીરણાકસ રાજજી મહાદેવને બરદાન દીયા.
 સાત દ્વીપ નવ ખંડ બીચમેં સખ પૃથ્વીકા રાજ કીયા;
 દ્રપરમેં દુરજોધન રાજજી અધ સીંગાસન હાથ લીચ્યા,
 આચા કાલ જદ પડા ધરનપર ઘડી એક શીર ના જ્યા,
 ત્રેતામેં રાવણુ થા રાજ સખ દેવનકુ કેદ કીયા;
 મેઘ માલ દોહ બરતે પાણી ચંદ્ર સુરજ જલ તે દીયા
 કૃષ્ણુ બચે કલજુગમેં રાજજી સખ જદવ અભિમાન કીયા,
 આચા કાલ જદ પડા ધરનપર મર ગયે ગોપી ફેડ હીયા;
 ચારં જુગકી કહી કહો નાથ અળ કયા રહી,
 સંગ કીસકે ગઈ નહી તાગ જહાં જલ ઘેરા. પડી૦ ૩
 મુણે નાથ એક અરજ મેરી ગુર વિના કેસી મુક્તિ
 બડે મુની એ વિસ્વામિત્ર સખ દેવન મીલ કરી ભક્તિ
 સુકાચાર અસુરકે દાતાજી બચા ચલીયે જુગતા જુગતી,
 ગોરખનાથ બરથરી રાજ રાજ છોડ માયા મુકતી;
 કહેતે મોતીલાલ સભામેં અખંડ જોત કરે જુગતી;
 દુશમનકો નાશ ભવાની અરજ મુણે મેરી શક્તી;
 ભમત તુમારે તારે સખ અસુર નરકુ મારે.
 હુંડ હુંડ કર ન્યારે ઉઠી જોગકી લેહેરાં. પાડી૦ ૪

દેર દુહા.

ગો—અપાં નીજરાંરો મેલો મારી બેનરો;

સુણ હે બાંદી કહું હકીકત મેહેલાં નીચે આવ;

ધન દોલત માયા નહીં માયું બીક્ષા ધરમકી લાવ. ચપાં ૧

દાસી—જોગી લુણુ બરાવું ચારી ખાલમેં;

બાંદીચારી બાપ રખીશ નહી મુખસે બોલ સંભાલ,

કોણુ જોન તું કીસકા બાઈ લુણુ બરાવું ખાલ;

નામ લેવે તું ગોપીચંદકો ઉઠે બદનમેં ઝાલ. જોગીં ૧

જો—બાંદી મારા બાપ કીસથા લઈ કાલમેં મોલ,

દીવી જોન કો ડાય ચેશને દેખ્યો થારે તોલ;

માલ ખાય મસ્તાની હોય ગઈ બોલે કડવા બોલ. ચપાં ૨

દા—મેરા બચન શીરે નહીં પીછાં તુજપર આવે રીસ,

કીતને જોગી મંગડર ખાતે શીરતે દસ ચોર ખીસ;

સુણુતાં રાજા ઉઝસેન થારો અધર કટાવે શીશ. જોગીં ૩

જો—અધર શીશ કટાવેવાલા નહીં પૃથ્વીમેં જાયા,

ના કીસીસે વૈરબાવ મારે ના કીસીસે દાવા;

જાય કહેછે મારી જોનને થારો વીર ગોપીચંદ આય. ચં. ૪

ટૅર.

દાસી—બાઈ ગોપીચંદ આયો ભગવા વેસમેં,

હઠ એ બાઈ બારણેશ થારો આયો ગોપીચંદ વીર;

જોગી હોયકર ચલા જગલમેં સુનો કર ગયો પીર. બાં ૧

ટૅર

ચદ્રાબતી—દાસી રાજ કરેરે વીરો દેશમેં,

હે હીતીચારી પાપનીશ માનુ બોલ ન એસા બચન;

નામ લેવે તું ગોપીચંદ્રકા ઝાલ ન માવે બદન દા૦ ૧
 દા—જેસી ઝાલ ઉઠી તન તેરો તેસી મુજકુ બાણુ;
 નામ બતાયા નારપત માનુ સખ દીયા સેલાણુ. બાઈ૦ ૨
 ચં—જોગી જોગી મત કર દાસી મુખસે બોલ સંભાલ;
 જોતો જોગી દુર દેશકો લુણુ ભરાવું ખાલ. દાશી૦ ૩
 દા—લુણુ ભરાવું ખાલમેશ થાને માઈ જીવસે ડાર;
 ભીક્ષા માંગે બારણેસ વો ઉભો કરેરે પુકાર. બાઈ૦ ૪
 ચં—કરે પુકાર એક નહીં પુછે નીશદીન આયો હાર;
 એક સુરતકા અનેક જોગી દીનમેં શીરે હજાર. દાશી૦ ૫
 દા—એક ચંદ્રકો ચાંદણોસ શીરે દુજો ગોપીચંદ;
 ત્રીજો ન જોયો પૃથ્વીસ વો કરે ઉજળો મંદ. બાઈ૦ ૬
 ચં—એક અચંબો સેં સુણ્યો સરે જો ધર હોય ઉછાવ;
 કુંજર કસિયા પાલખીસ વો ધરતી ધરે ન પાવ. દાશી૦ ૭
 દા—પાવ બલે ધરતી તપેસરે સુરજ રહ્યો શીર છાંય;
 ભીક્ષા માંગે મેહલમેંસ વો ઉભો કરેરે પુકાર. દાશી૦ ૮
 ચં—દલપર દલ ચડે અતી ભારી વો બંગાલો રાજ;
 છત્ર સિંગાસન ચમર ઢોળાવે બેઠ ચલે ગજરાજ, દાશી૦ ૯
 દા—કાનમેં મુંદ્રા ગલે મૃગછાલા શીરપર ભગવા વેસ;
 સીંગી નાદ બળવે મુખસે આદ પુરૂષ આદેશ. બાઈ૦ ૧૦
 ચં—હીયો હુલ કરે સખીસ મારો જીવ ધરે નહીં ધીર;
 ક્રીસખીધ દેખું વીરનેશ મારે નયણે ન થંભે નીર. દાશી૦ ૧૧
 દા—નેણા નીર રાખલેસ બાઈ બેગ મીલોને જાય;

ધુંપ પડે ધરતી તપેસરે જલે જમીનપર પાવ. આ૦ ૧૨
 ચં—ઉઠ એ બાઈ બારણેશ તું લે સખીયાને સાથ;
 કરે આરતી ગોપીચંદકી પુછો મનકી બાત. આ૦ ૧૩

૨૨ દુહા.

ગો—મારી બેન સયાની બિક્ષા આલોની ઉભો બારણે;
 ચં—ગોપીચંદ વીરા, જોગી હુવોરે કીણે કારણે.
 ચં—કાં સે લેતી સેલી સીંગી કહાં પ્રકાયા કાન;
 બારા બરસકી ઉમર તેરી તું લડકા નાદાનરે. ગો૦ ૧
 ગો—જનમ દીયો મૈનાવતીસરે કિસખીધ લોપું કાર;
 મુંડ મુંડામે મેહલમેશને કિયો ગુરકી લાર. મારી૦ ૨
 ચં—મરજો મા મૈનાવતીશરે જીને બતાયો જ્ઞાન;
 દુજરે મરજો સનગુરૂ થારા પ્રુજ્ય છુરીસૈ કાનરે. ગો૦ ૩
 ગો—કાન પ્રુડાયા મુદ્રા પેહેરી કરલીયા ભગવા વેસ;
 માત પિતાને દોષ ન દીજો લીખ્યો બિધાતા લેખ. મારી૦ ૪
 ચં—કહાં બિધાતા લીખ ગઈ અને સંગતકા ઉપદેશ;
 શેહેર બંગાલા સભી હુબાયા કર કર ભગવા વેસરે. ગો૦ ૫
 તેરા ગુરકું આગ લગાજિં દીની ઉલટી શીખ;
 રાજ છોડને ભયો મસાની ધરધર માગે ભીખરે. ગો૦ ૬

૨૨ લાવણી.

ચંદ્રાવતી—

મેરી અબલાકી ઈતની અરજ સુણુ ગોપીચંદરે બાઈ;

માતા મેરી જનમ દુખીઆરણુ રોય મરેગી બોખઈ. ટેક.
 મેરા બાપકુ એકહી બેટા દુસરા મેને જનમ લીયા;
 પુત્ર વિના પરીવાર સખીરી જ્યુ મંદીર ખીચ એક દીયા.
 તેરા સમરણુ સળ કોઈ કરતા જીવ જોગીકા બેસ લીયા;
 તેરે બિના અખ સુણુરે બાઈ મરખવેગી ફેડ લીયા.
 હીયા ફેડ મરખવે કહો કહો જોગી કહાં પાવે;
 ઘર ઘર અલક જગાવે કોણુ ઉપાય કરે બાઈ. માતા ૦ ૧
 ખીના બાઈકો જોન ન બોલે જુગમે રહેવે નહી નાતા;
 મુંડ મુડાકર સુણી મેહેલમે ખુરી કરી જો ઘર માતા.
 દેખ કસાઈ દયા ન આઈ ફાડા કાન અપને હાતા;
 ઈસ્કી કીસ્મતમે એહી લીખીયી ખુરી કરી જોગીદાતા.
 શેહેર બંગાલા સખી ડબોયા છોડ ચલે અન ધન માયા;
 કોણુ દેસસે આયા જલધર કહા કરે અમર કાયા.
 હાથ જોડને કરે ખીનતી સુણુજે તું ગેરા બાઈ;
 કહા હે ઉસકી નાત જાત વો હે બણીકી યા નાઈ.
 જોગી બનકે આયા છીજે મેરી કાયા.
 મોતીને ખ્યાલ ગાયા બેખ ઉતારોરે બાઈ;
 માત મેરી જનમ દુખીઆરણુ રોય મરેગી બોખઈ.

ટૅર.

ગો—રતનાદે બાંદી બીક્ષ ધરમકી લાવના.

રતનાદે—સુણુ બાલક જોગી મેહેલાં નહી અલક જગાવના.

ગો—જોગી ખડા તેરે બારણે લુંડી બીક્ષા ધરમકી લાવ;

ધુપ પડે ધરતી તપેસ મારે સુરજ શીર તપે છાંય;

ગુરુસે વીનવું ભિક્ષા ધરમકી લાવના. ૧

રત—કાં થારી માતા ધર નહી શાને પિતા ગયો પરદેશ,

કોણ થાને મુસે બોલીઓ તું કર ગયો ભગવો વેસ;

ગુરુસે વિનવું થાને કાનેરે દીધો ઉપદેશ;

સુણ બાલક જોગી મેહેલાં નહીં અલક જગાવના. ૨

ગો—માતા મેરી ધર બસે હુંડી ગુરુ જલધર નાથ,

અમર કીધો ધન લોકમેં મારે ધર્યો શીર પર હાથ;

ગુરુસે વિનવું મેહેલાં શીરતા હું દીન રાત.

રતનાદે બાંદી ભિક્ષા ધરમકી લાવના ૩

રત—મેહેલાદા મારગ છોડ દે જોગી યહાંસે હો જા દુર,

ભૂખ્યો હોય તો માંગલે થારો કરેરે દળીદર દુર;

દયા મુજ આવતી મેહેલા અન ધન લખમી પુર,

સુણ બાલક જોગી મેહેલાં નહીં અલક જગાવના. ૪

ટેર દુહા.

રતનાદે—

ચલો બાઈ અબ બારલો જોગી અલક જગાવે હે,

અલક જગાવે ને નાદ પુરાવે ને ઉભો કરે પુકાર;

માઈ બાપ વો કછુએ ન કહેવે દીસે સજકુમાર;

ચલો બાઈ અબ બારલો જોગી અલક જગાવે હે. ૧

મુણી રાણી પાટમદે આવ ઉઠ બારલો જોગી અલક જગાવે હે.

લોભકો નહીં આકાશ જીણુ છોડી સખ જુગતકી આશ;

માંમતા હે સો ખીના લીયે જાવે હે. સુણ૦ ૧
 રાણી—સુણ હે રતન જખાંનકું જતન કર બાંગ ખાઇ;
 આજ ભધ બોરી હો બતાવતી કે કંથ મેરા વારંવાર બાઈ હે;
 જખાન કયા હુઈ બાવરી રાજ તો ગયા સીકાર,
 વખત હુઈ આણેકી કર અપણે કામ બેઠી ગુણ ગાવે હે.

દેર દુહા.

રાણી—

જોગી ચારીરે સુરત મારા રાજરી.
 ચારી સુરત મારા રાજકીશને જોલણ ગયો શીકાર;
 બોલી સુણકર જો મેં દોડી આઈ મેહેલકે બહાર. જોગી૦
 કાં ચારી માતા ઘર નહીંશને પિતા ગયો પરદેશ;
 કોણુ થાને મુસે બોલીયો તું કર ગયો ભગવો વેશ. જોગી ૨
 બીક્ષા માગે મેહેલમેસરે ઉભો કરેરે પુકાર;
 સુરતા લાજે સામીની સામારે રાજ કહિણી યાર. જોગી૦ ૩
 કોણુ થાને મુસે બોલીઓસરે કોણુ થાને દીની શીખ;
 કાલ પડા ઉણુ દેશમેં તું ઘર ઘર માંગે ભીખ. જોગી૦ ૪

દેર.

જોપીયંદ જનમકો વેરી રહો.

જોપીયંદ—

દેર.

ભયો ભયોરે મન જોગી હો ખડા મેહેલકે બહાર.

કરતાં હું પુકાર સુણીયો અરજ મેરી.

અટલ રહો તેરા રાજમેશરે સખી મેરા રાજ.

આખાદાની મેરી બારી કરી તેરી હાજર હોવે સો બીક્ષા લાવ.

બહોત દેર હુઈ મુજે લાવ ફેરી ગુરસે પાયા ગ્યાન,

એ ધરૂં મેં રાજ ધ્યાન લાવો માર્છ બીક્ષા મુજે હોતી હે અવેરી

ભયો ભયોરે મન જોગી હો.

૧

હોતી હે અવેર જામે કષ્ટુ નહીં ફેર,

માંગતા હે બીક્ષા જેર મેં કહા કરૂં જનમકો બોગી;

સો આજ બન્યો જોગી ગણે ડાલ મૃગછાલા;

અંગ ભરમાઇ હે પલકમેં મુલક ઉઠાય દીનો,

અંગ ઉલટ ગયો દરીઆવ એક છીન માંહે;

બંગાલાકો છોડયો રાજ તજ સજ જુગતકી આલ,

ત્રિયાકુ કહે ગયો માઇ હો જનમકો વેરી હો. ભયો ૦ ૨

રાજકી રાણી સો ગુરકી માતા લીખા લેખ બિધાતા,

સો મેં ક્યા કરૂં પુરખલે પુન્યસે કરી હે ધુણીકી સેવા;

માતા ભર કરી કૃપાસેતી આણુ નીલા હે,

પુજીતો પીરાઇ બદલી હે શેર સો પીયા મે કસે શીરૂં;

ધસ જંગલમેં જુઠમ જુઠા લગીહે લુટમ લુટા,

નહી બચે જન રાણી મેં ક્યા કરૂં.

જનમ જોર મરનસે ન્યારા નહી કોઈ,

દધશ ભયે અવતાર જાને ધરમ ધરાહે,

મચ્છ જોર કચ્છ વરાહ નરસીંગ રૂપ દેખ હીરણ્યકસકુ મારા હે

કૃષ્ણને કંસકુ મારા હે.

બુદ્ધાને બુધ હર લીની સખડી કલંકી અવતાર,
મહારાજ બડે હે.

ભયો ૪

જનમ ઓર મરણુસે ન્યારા નહીં કેઈ,
દશઈ ભયે અવતાર જનને ધરમ ધરા હે;
સંતનકી સુણી પોકાર આયે જનમ પાર,
ટુક ટુક કર અસુરકુ મારા હે જનને કરે હે મનેક કામ,
અપણા અપણા ભગત દેખતા હે જનકો નામ નહીં આધાર;
રાણી જોઈ ખાવંદ હમારાં.

ભયો ૫

આયો ખાવંદ તેરો સો જસે ચીત મેરો હે,
જલધરકો જોગ પાયો, જેસારી આપ તેસો પદ્યે ગાંધીયો પાપ
હરે મહારાજ થાને એસી સીખ કોન બતાઈ હે. ભયો ૬
પિતા ત્રીલોકીયંદ જાને કીયો સખી આનંદ,
માતા તો મેરી મૈનાવતી અમૃતસે ભરી હે;
બેનોઈ તો ઉઘસેન જાકો ભર આવે નેન,
બેન તો ચંદ્રાવતી મેરી ચિંતામેં ખડી હે;
રાણી પાટમદે મેરે સનમુખ ખડી હે,
વાહ વાહરે ગોપીયંદ તેને બહોત યુરી કીઈ હે. ભયો ૭

ટૅર.

રાણી—રાજ થાને પાખંડ એ ભેદ બતાયો વે,

ગો—ગાઈ માનું બ્રહ્મ ગ્યાંન ગુરુસે પાયા વે;

રા—કાં હે બ્રહ્મા કાંહે વિસ્તુ કાંહે આદ સન્યાસી,
ત્રીન લોકમેં રાજ ઉસીકો વો કૈલાસકે ખાસી;

એલા કીયા પાખંડીને ડાલ ગલે ફાંસી. રાજ ૧

ગો—ઈધર અહ્મા ઈધર બિસ્તુ ઈધર શંકર દેવ,
 અગમ નિગમકી સુઝે ઉનસે લગ્યા નેવ;
 હાથ જોડને કરં જીનતી ગુરૂ દવનકો દેવ. માર્છ૦ ૨

રા—તેરા ગુરૂકુ પુછો એ રાજ બિના પુરૂષકી નારી,
 અહ્માકો સાવિત્રી સોવે બિસસ્તુકે ધર રાણી;
 મહાદેવ સંગ સોવે પારવતી ડાબે અંગ નિશાની. રાજ૦ ૩

ગો—મેરા ગુરૂને એસા બતાયા કીણુસે બોલના નાહી,
 અહ્મા બિસ્તુ મહાદેવને સારી સૃષ્ટિ રચાઈ;
 બિના નાર નહી નરકી પેદા મેં લડકા તેં માર્છ. માર્છ૦ ૪

રા—માર્છ માર્છ મત કર માનુ તું છે રાજકુમાર,
 એક દીન રાજ તું હતો અને તુમ પુરૂષ હમ નાર;
 એલા ક્રિયા પાંખંડીને છોડ ચલાવો સંસાર. રાજ૦ ૫

ટૅર.

રાણી—રાજ હમસે હસ બોલો ચાલો મેહેલાં માંહે.

ગો—માર્છ માનુ ભિક્ષા ધરમકીલાવ ગુરૂકી આગ્યા નાહી,

રા—કંસે લીના ડંડ કમંડળ કાં લીની અગછાલા,
 કાણુ ગુરૂ ઉપદેશ બતાયો કીને પેરાઈ માલા;
 ગુરૂકા નામ બતાવે જોગ તે કેસા પાવે,
 ભિક્ષા માગણુ આયા છીજે મેરી કાયા.

રા—રાજ હમસે હસ બોલો ચાલો મેહેલાં માંહે.

ગો—ડંડ કમંડળ દિયા ગુરૂને ઉને પેરાઈ માલા,
 શેલી સીંગી નાહ બજાવે ઝોઢણુકુ મૃગછાલા;
 ગુરૂને ગ્યાંન બતાયા રસ્તા જળસે પાયા,

ગુરુ દેવનકો દેવા કરૂં મેં ઉનકી સેવા. માર્છં ૨
રા—તેરા ગુરુકુ આગ લગાંજીં જિને બતાયો ગ્યાંન,

બારા બરસકી ઉમ્મર તેરી તેં રાજ્ય નાદાન;
જલંધર કહીએ ઝેરી જનમકો મેરો વેરી,

બિદ્યા કેસે લાવું ગુરુકુ આગ લગાંજીં રાજ્યં ૩
ગો—ચત્ર બે રંડી નહીં કામકી મુખસે બોલ સંભાલ,

મુકતીકો દાતા જલંધર ઉરકો દેતી ગાલ;

જલતી મેરી કાયા ગરબકા બાન લગાયા,

ધાકસે ભાગે હાથી તેં જોબન મદમાતી. માર્છં ૪

રા—મેરા જોબન બહોત જોરાવર તેં જોગી બન આપા.

જ્યું જ્યું સુરત દેખું તેરી છીજે મેરી કાયા;

માયા તેને કેસી તોડી બીચડ છઈ મેરી જોડી,

અંતસે છિંદે જવાલા સુન ગોડ બંગાલે વાલા. રાજ્યં ૫

ગો—ગોડ બંગાલે રાજ કેસે માછ દો વિપ્રને દાન,

રમતા જોગી હસકર પુજે વધે જગતમેં માન;

માંગ કર લાવે જે ફેરી વેદ ગામે મા તેરી,

ગુરુ આવેગા મેરી અબ તો બયા સવેરા. માર્છં ૬

રા—હુવાં સમેરા માગે ફેરા કેસે બોલું નાહીં,

તેરા મેરા ન્યાય હોવેગા બર પંચાકે માંહી;

પકડ લજીં તેરા પક્ષ કેસે તેં તોડા તક્ષા,

આપને બેળું પાતી જનમકો મેરો સંગાતી. રાજ્યં ૭

ગો—તેરે જનમકી તું સંગાતી મેરા જનમને જોગ,

ઈસ બાતાંમેં નક્ષા નહીં હે હશે સેહેરકે લોક;

જોગદી તુંઈ માતા લીખા સો લેખ ખીધાતા,
 કલપતી ક્યું તું મનમેં જોગ લીખા મેરા કરમમેં માર્છં ૦૮
 રા—લીખા અંક સોધ ખીધાતા ક્યા કરતા કીરતાર,
 જો ઘર રેહેતી મેં આપકે ઓર મીલે બરથાર;
 સુનો મહારાજ રાજ દેશકા આવે રાજ,
 આપકે મેં હજી પ્યારી રેહેતી અટલ કુંવારી. રાજ ૦૯
 ગો—અટલ કુંવારી રેહેવતીસને જો જનમેં મરખથ,
 હમકુ અમર કીયા ગુરને ક્યું મનમેં પસ્તાય;
 ગુર હે જાલ હમારા જ્ઞાનકા કીયા પસારા,
 તેરા ગુર મોતી ગાયા પરમ પદારથ પાવે. માર્છં ૧૦

ટૅર.

રાણી—

શેહેર બંગાલો યું ગુરે થારી ફેજ બડી મહારાજ,
 બાદલ મેહેલ બાદલ જ્યું અગકે રતન જડીત મખાસ;
 બરી સબાકે બીચમેં રાજ કરે નીત રાસ. શેહે ૧
 જનમ જનમકો તું બડ ભાગી જોગી હુવો કીણ કાજ;
 ત્રિઆકુ તું કલે ગયો માર્છ શરમ ન આર્છ લાજ. શેહે ૨
 હાથી હપર હા અંબાડી હોદે કરી મજરાજ;
 ઘોડાડી કછુ અનલ સારી લાગ દીયા મહારાજ. શેહે ૩

રાણી—

બયોરે જોપીચંદ જોગી આસન વાર બેઠો એક છીનમેં.

આપ બધો બડભાગી પહેલી આવ કીયું કીયોસરે,
અબ કાયકુ ત્યાગી. બયો ૦ ૧

આસન માર ખેઠો એક છીનમેં ઈશુ સરોવરકી પાલ;
ખોતલાયો ગોલે નહીંસરે ખેઠો આસન માર. બયો ૦ ૨
દેર લાવણી.

રાણી—

રાજ રાજ ખડી પૂકારં જોયન મદમાતી,
જોગી હોયકર ચલા જંગલમેં દેખું જલે મોરી છાતી.
મેહેલા નીચે અલેક જગાવે એ ઉસકા કેહેના,
ગાતાબર એ બિલા માગે કેસે કહુ બેહેના;
ખીના પુરુષ હે ત્રિયા જુગમેં જુઠા હે રેહેના,
જ્યું જ્યું સુરત દેખુ તેરી ભર આવે નેના;
દોલત માયા માલ ખજાના સખી લુટાય દેના,
જોગન હોયકર ભસ્મ લગાવુ ઉસ રાજકે સંગમેં જાઁ,
જનમ સંગાતી. જોગી ૦ ૧

બારા બરસકી ઉમ્મર તેરી શુનતા દીલખની.
અગીયારા બરસકી ઘરમેં ત્રીયા ચડતી જવાની;
સાસુ કહે તેરા નાશ બોલતી ઉલટીરે જવાની,
સેહેર ખંગાલા સખી ડખોયા ફિરા દિયા પાની;
જોગ જોમી હુવા પલકમેં કર ગયો નાદાની,
સુણો રાજ એક અરજ મેરી તેરે ખીના મેરી સુની કચેરી;
દિવા નહીં ખાતી. જોગી ૦ ૨

એક દીન રાજ તોરણ આપા સંભી કરી ત્યારી,

જો મેં જાનું હોયગા જોગી રહેતી અટલ કૂવારી;
 અકલકારી ધા લગ્યા ખાય ગમ લાચારી,
 ખીરજ રહી ખરજો નહી માને જગડ જગડ હારી;
 જો લીખ લેજી મેરા બાપકું શરમકી મારી.
 સુરત લેજ દહીં મેં હલકારા મેરો બાપ દીલબર ખ્યારા,
 લેજી પ્રેમ પાતી. જોગી૦ ૩
 કબસે જોગી લયા જલંધર જનમકા ઝેરી,
 કોઇ જનમકા માગે બદલા આણુ લિયા વેરી;
 લાય જોડને કરં ખીનની સુણો અરજ મેરી,
 તુમ જોગી મેં હોજીંગી જોગન રહું સંગત તેરી;
 નાલે નાલે શીરં બટકતી સદા રહું ત્રેલી,
 ધુણી પાણીકી સેવા કરંગી ઝોર શીરં ફેરી;
 મોતી કહે મેં કયા સમજેજી બેઠ સભા મીજલસમેં ગાજી,
 કહે ગુણી મેં કયા બતલાજી રહે ગુણુ ગાતી જોગી૦ ૪
 ગોપીચંદનો ખેલ રચ્યો હે શીખે સુણે ને ગાવે;
 મન ઇચ્છા પુરણુ હોવેગી દુઃખ કેમુ ન પાવે.

નવીન ગુજરાતી ભાષામાં.

ટાહરા.

ખેલ રચ્યો શુભ મોતીયે, નાચ્યો રૂડી પેર;
 સહુકો આનંદ પામિયા, સુણતાં ઉપજે મેહર. ૧
 ગાય શિખે ને સાંભળે, પોહોચે મનની આશ;
 ખેલ ભલો પુરો થયો, કહે કવિજનદાસ. ૨

દાન દયા સહુ પાલજો, દાતારો દિન રાત;
 ઝાઝી રેહેશે જગતમાં, મુખે તમારી ખ્યાત. ૩
 ગોપીચંદ રાજનો ખ્યાલ સમાંત.

સાચો દેવ કોણ ?

દાહરો.

શ્રદ્ધા રાખી આપણે, કરિયે કોઈની સેવ;
 મનમાં ઈચ્છા હોય જે, પામિયે તે તતખેવ. ૧

અંક પહેલો.

પ્રવેશ ૧ લો.

(સ્થળ) અકબરનું વિચાર ભુવન.

અકબર અને બિરબલ

અકબર—બિરબલ. આ સધળા દેવો જુઠા છે કેમકે ધણા
 પીરો. દેવો માતાઓ વિગેરે જેટલા પ્રખ્યાત દેવ છે તે-
 ટલાની માનતા કરી પણ કોઈએ મારા મનની ઈચ્છા પુ-
 રણ કરી નહીં.

બિરબલ—ખુદાવંદ, એમ નહીં બોલો, કારણ કે કોઈ પણ દે-
 વ સાચો નિકળી આવે છે; માટે આપ જે સૌ દેવને
 એકસરખી ઉપમા આપો છો તે લાયક નથી.

અકબર—(ગુસ્સાથી, એ બિરબલ તું કહે છે કે “કોઈ પ-
 ણુ દેવ સાચો છે” અને જ્યારે સાચો છે ત્યારે એક મ-

હીનાની અંદર તે સાચો છે એમ નહીં બતાવે તો હું તારું ધાણીએ ધાણીને તેલ કાઢીશ.

ગિરબલ—જહાંપનાદ? જો આપની કોઈ પલ્લુ દેવ અથવા પીરપર આરતા નહીં હશે તો હું ખરેખાત દેખાડી આપીશ.

અકબર—આજથી જા હું તને તે બાબતને માટે એક મહીનાની મેતલ આપું છું. (ગિરબલ જાય છે).

પ્રવેશ ૨ જો.

(સ્થળ) રસ્તો.

(ગિરબલ એકલો)

ગિરબલ—(મનમાં) અહો આજે બાદશાહની મેતલને ઓગણત્રીસ દીવસનો થયા માટે તે બાબતપર લક્ષ દર્શાવે ખજર કાઢવી જોઈએ, નહીતો આપણું આવતી કાલે મોત છે જે જે કરવું છે તે એકજ દીવસમાં કરાવાનું છે માટે જોગ બને તેમ યત્ન કરી ખજર લાવું ઠીક છે. (જોટલામાં એક મરી ગયેલા ગધેડાને ઘસડતા કેટલાક ઢેડ નીકળે છે)

માલો—અદ્યા પોલા.

પોલો—તારા બાપનો યુધવાર, તુંતો જોર કરતો નથી ને વળી મને કેહેય કે ખેંચને.

માલો—બડા માનુષ, બળ તો કરતો નથી ને આટલી મગજીલી શાને કરેય.

પોલો—અદ્યા માલા તારે મારખાર ખાવોસકે ચ્યમ? મગર-

ખી તું કરેસ કે હું? જરા વચાર કરીને તો બોલ.

માલો—હવે છાનો મરીશ.

પોલો—મરેની તું ને તારો બાપ.

માલો—પણ પછે તારો કાકો વજરછાપ ઉભા, જરા વચારીને બોલ. (એટલામાં ખીરબલની નજર તેમના તરફ જાય છે તેથી તેને ક્યાં દાટે છે તેની ખચર મેળવતો તેની પાછળ જાય છે, આગળ ચાલતાં એક બીમાપટેલ કરીને કણખી મળે છે).

બીમો—છલામ છાપ, છલામ છે.

ખીરબલ—બહુ સાર.

બીમો—છાપ અમ સરખું કાંઈ કામ કાજ હોય તો ફરમાવીએછ.

ખીરબલ—આજ એક તારું કામ પડ્યું છે.

બીમો—હું કામ સે મહારાજ?

ખીરબલ—આ ઢેડલોક આ ગધેડાને જ્યાં દાટે ત્યાં કોઈ ન જાણે એવી રીતે કબર ચણી આવજે.

બીમો—બહુ સાર મહારાજ.

ખીરબલ—પણ જોજો હોકે, એ વાત કોઈ જાણે નહી.

બીમો—નહિ જાણ નહિ. કોઈ જાણે નહીં.

ખીરબલ—ચણી રહ્યા પછી મને ખચર કહેવા આવજે,

બીમો—ઠીક, એમાં તે કાંઈ કહેવું પડતુ હશે ?

પ્રવેશ ૩ જો.

(સ્થળ) ખીરબલનું ઘર.

ખીરબલ અને તેની સ્ત્રી અને પછીથી બીમો.

ખીરબલની સ્ત્રી—કેમ સ્વામીનાથ આજે મોડા પધાર્યા;

ખીરબલ—ધ્યારી, આજે હું જરા કામમાં રોકાયો હતો.

ખીરબલની સ્ત્રી—એવું તે શું કામ પડ્યું હતું ?

ખીરબલ—સેહેજ.

ખીરબલની સ્ત્રી—તોય કહો તો ખરા.

ખીરબલ—એમાં શું કહેવું તું ! તમને સ્ત્રી જાતને કહે-
વામાં ફાયદો નથી.

ખીરબલની સ્ત્રી—ના ના, મારા સગ જો ના કહો તો.

ખીરબલ—જો હું અને અકબર બાદશાહ એક દિવસ વિ-
ચાર લુવનમાં બેઠા હતા ત્યાં બાદશાહે કહ્યું કે કોઈ દે-
વ દેવસ્થાન સાચુ નથી ત્યારે મેં કહ્યું કે જો આસ્થા
હોય તો સર્વ દેવ સાચા અને આસ્થા ન હોય તો સ-
ર્વ જુઠા સમજવા. આથી રાજાજીને ગુસ્સો ચડ્યો અ-
ને કહ્યું કે હે ખીરબલ આ બાબત એક મહિનાની ત-
ને મેતલ આપીને કહું છું કે જો તું એક મહિના અં-
દર અંદર સંપૂર્ણ મહીને ખજાર નહી લાવે તો હું
તારું ઘાણીયે ઘાલીને તેજ કાઢીશ. પછી આજ રસ્તે
કેટલાક ઢેડ એક મરી ગયેલા ગયેલાને ઘસડી લઈ જ-
તા હતા તેની તરફ નજર જતાં હું તેની પાછળ પા-
છળ થોડે સુધી ગયો એટલામાં આ ગામના પેલા બી-
માપટેલ છેને તે મળ્યા એટલે મેં તેને કહ્યું કે આને
ન્યાં દાટે તેનાપર કબર ચણી આજને આજ ખજાર
દેવા આવજો માટે હમણાં આવવો જોઈયે.

ખીરબલની સ્ત્રી—ઠીક, પણ પેલા આવે એજને બીમાપટેલ

ખીરબલ—ક્યાં છે ક્યાં છે બીમાપટેલ.

ખીરબલની સ્ત્રી—ઓ આવે.

બિરબલ—હા ખરે તેજ છે (ભીમો પ્રવેશ કરે છે.)

ભીમો—છાબ પાછા છાબની વાડીમાં દાટયો છે ને તેના પર વળી એવું ચણ્યું છે કે એના પીરના પીર આવે તોપણ ઉઠવા પામે નહીં.

બિરબલ —સાબાશ ભીમા સાબાશ (પછી બીરબલ પોતાની સ્ત્રીની રજા લઇને જાય છે.)

પ્રવેશ ૪ થો.

(સ્થળ કચેરી)

અકબર બીરબલ પ્રતિહાર વિગેરે.

(બીરબલ એકલો બેઠો છે અને સિંહાસનપર ખાલી પડયું છે એટલામાં પ્રતિહાર નેકી પોકારે છે અને અકબર દરરોજના ધારા પ્રમાણે સિંહાસને બેસે છે અને સવળા સલામ કરે છે.)

અકબર—આજ તુમારા મહિના પુરા હુવાઓ ખબર લાયા?

બીરબલ—હાજી.

અકબર—ક્યા લાયા!

બીરબલ—સારી લાયા હું સાહેબ.

અકબર—જે લાવ્યા હોય તે જલદી કહો.

બીરબલ—આગ્રા ખુદાવંત, (એમ કહીને બોલવા માંડે છે.)

સાહેબ! આપની જે વાડી છે તેમાં એક ઓલિયા પીરની કબર છે તે સહુને ફળે છે અને આશા છે કે તમને ફળશે.

અકબર—અને કદી નહીં ફળે તો?

ખીરબલ—આપ જે હુકમ ફરમાવશો તે માથે ચડાવીશ.

અકબર—આપનો જે કરાર છે તે.

ખીરબલ—જો નહીં ફળે તો જેવી આપની આજ્ઞા.

અકબર—ચાલો તે જગા મને બતાવો.

ખીરબલ—ચાલો સાહેબ.

અકબર—હુકમ કરો કે કચેરી બરખાસ્ત કરે.

ખીરબલ—આપની આજ્ઞા.(પ્રતિહારને) કચેરી બરખાસ્ત કર.

પ્રતિહાર—કચેરી બરખાસ્ત. (સર્વ જાય છે)

પ્રવેશ પ મો.

(સ્થળ) વાડી.

અકબર તથા ખીરબલ.

અકબર—ક્યાં છે તે જગા?

ખીરબલ—આગળ ચાલો સાહેબ.

અકબર—વાડી તો આ આવી હજુ કેટલે દુર છે,

ખીરબલ—વાડીની અંદર. જુવો પને દેખાય છે.

અકબર—હા ઝટ કરો.

ખીરબલ—ઠીક મહારાજ. (કબર પાસે પોહોચે છે)

ખીરબલ—જે માનતા માનવી હોય તે માનો સાહેબ.

અકબર—(અકબર માનતા માને છે.) જો મારે આજઘી એક વર્ષે છોકરો થાય તો હું આ કબરને સોનાની કરાવીશ.

એટલું બોલ્યા પછી જાય છે. વરસ દહાડે અકબરને પુત્ર જન્મે છે તેથી તે સોનાની કરાવે છે અને ખીરબલને ધણું ઈનામ આપે છે.)

સમાપ્ત.

જાહેર ખપર.

જો તમારે કાંઈપણ પુસ્તકો—કાવ્યકાવ્યો, વારતાઓ, અથ્થે, આંખી ચોપડીઓ, ડીક્ષનેરીઓ, ધોરણમાં ચાલતી બુકો સંસ્કૃત પુસ્તકો, નાટકો, કોપી બુકો, વગેરે જે પુસ્તકો જોઈએ તે ઘણાજ સસ્તા બાવથી અમારી પાસેથી રોકડા કીમતે મળશે. તેમજ મુખ્ય અંતે કલકત્તાનાં સંસ્કૃત પુસ્તકો જુજ નફા લઈ મંગાવી આપવામાં આવશે. જો જોઈએ તેક સાહેબોએ નીચેના સરનામે પોસ્ટપેડ પાત્ર લખો.

બુ. જેઠાલાલ હરજીવન.

ઠે. નવી સડક ઉપર.

